

DÍTĚ A DOMOV

Toto vám bude znamením: Naleznete dětátko v plenkách, položené do jeslí." (L 2:12)

1. čtení: Starozákonní proroctví (konfirmandi)

Základ kázání: Lukáš 2:1-20

Milí bratři, milé sestry,

přemýšlím nad tím, jak se určití lidé vezou na vlnách slávy druhých. O některých jménech z dějin lidstva bychom dávno neměli ani ponětí. Nikdo z nás by je neznal. Nebo jen hrstka zanícených milovníků historie. Dobře, císař Augustus byl natolik slavný a vážený, že bychom se o něm učili ve škole, i kdyby Pána Ježíše Krista nebylo. I kdyby se Ježíš narodil za dob jiného římského císaře. Ale co třeba ten *Quirinius*? Tehdejší legát v Sýrii, Judeji, Samařsku a Idumeji? My známe jména jako *Emil Hácha*, český prezident za dob německé okupace. A také nechvalně známý *Reinhard Heydrich*. To jsou postavy bolestných, vcelku nedávných dějin našeho národa. Ale *Quirinius*? Kdo to byl? Kdo z nás o něm ví něco bližšího? A přece se jeho jméno každý rok předčítá na Štědrý večer v tisících kostelích, milionům posluchačů, ve stovkách různých jazyků. Za jeho působení židovský národ úkorně snášel římskou nadvládu. A jemu se dostalo takové milosti! Díky tomu, že za jeho působení se v judském Betlémě narodilo dítě, o kterém neměl sebemenší potuchy, se jméno *Quirinius* stalo známým. Podobně jako *Pilát Pontský*, jehož jméno se vyslovuje ještě mnohem častěji po celém světě, když církve vyznává svou odvěkou víru v Ježíše Krista slovy Apoštolského vyznání víry. Po dvou tisících letech by po něm neštěkl ani pes, nebýt našeho Spasitele, kterého poslal na kříž.

A přitom právě ti dva, které Lukáš jmenuje na začátku svého vyprávění, byli doma v tehdejšímu světě. Císař Augustus, významný vládce, jehož osobě a jménu se klaněly tisíce lidí po celé Římské říši a prohlašovaly jej za boha na zemi. A Quirinius, který silou držel na uzdě porobené provincie. Ti byli doma ve světě, v kterém žili. A vydávali nařízení, která ovlivňovala životy celých národů. A lidé je poslouchali. A lidé je také nenáviděli. Kvůli nim dokonce opouštěli své domovy, svá obydlí, své rodiny. Tak třeba když císař Augustus vyhlásil sčítání lidu, za účelem vyššího a efektivnějšího výběru daní. Nemusíme dlouho hloubat, s jakými pocity takové nařízení přijímaly porobené národy. Tím hůř to jistě snášeli Židé. Oni totiž dobře znali vyprávění o svém nejvýznamnějším králi Davidovi, který se kdysi rozhodl spočítat bojeschopné muže ve své zemi. (1S 24) A Bůh ho za to přísně potrestal. A to byl David, jejich židovský král, Hospodinem ustanovený, miláček Boží! Co teprve když takový soupis vyhlásí pohanský císař z dalekého Říma? To Hospodina nepohněvá?

Pohněvá, nepohněvá... Bůh to všechno zapracoval do svého plánu. Do svého odvěkého plánu záchrany člověka, spásy lidstva. Císař ze svého skvostného paláce vyhlásil soupis lidu. Lidé začali odcházet ze svých často chudých obydlí, aby se zapsali v místech, odkud pocházely jejich rodiny. A tak i tesař Josef s mladičkou, již těhotnou manželkou Marií odcházejí ze severního Nazaretu do jižního Betléma. Jak dlouho mohl takový 120 kilometrový výšlap asi trvat? A jak nebezpečný byl? Dost nebezpečný, protože na těch hornatých cestách se snažili „přivydělat“ různí zloději a zbojníci tím, že okrádali pocestné. A cestovat s mladou ženou v poslední fázi těhotenství? To je mi nápad! Jenže oni neměli na vybranou. Na začátku adventního času jsme si připomínali Ježíšovo proroctví o pádu jeruzalémského chrámu. Ježíš varoval své učedníky a učednice těmito slovy:

- ¹⁵ *Když pak uvidíte 'znesvěcující ohavnost', o níž je řeč u proroka Daniele, jak stojí na místě svatém - kdo čteš, rozuměj - ¹⁶ tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor; ¹⁷ kdo je na střeše, ať neseštuje, aby si vzal něco z domu; ¹⁸ a kdo je na poli, ať se nevrací, aby si vzal plášť. ¹⁹ Běda těhotným a kojícím v oněch dnech!* (Mt 24:15-19)

Jako by se tady ozvala vzpomínka jeho maminky Marie na cestu, kterou podnikla po judských kopcích ze severu země na jih, s Ježíšem v bříšku. Žádný med! Daleko od svých příbuzných, kteří by jí mohli pomoci, až se dítě bude drát na svět. A ještě aby toho nebylo málo, slyšíme ta smutná slova. Nejsmutnější slova celého dnešního vyprávění, která mě vždycky chytanou za srdce:

- ⁶ *Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. ⁷ I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou.*

Ani v tom Betlémě... Ani v tom městečku, které bylo po staletí těhotné očekáváním přicházejícího Mesiáše z rodu krále Davida... Ani tam pro ně nebylo důstojného místa. Ani k přenocování, natož pak k porodu. Naprosto nedůstojně se tam narodil její prvorozený syn, o kterém anděl Gabriel před devíti měsíci slavnostně pronesl:

- *"Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. ³¹ Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³² Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. ³³ Na věky bude kralovat na rodem Jákobovým a jeho království nebude konce." (L 1:30-33)*

Bude to opravdový vládce. Veliký král. Bude kralovat napořád, nejen na pár let, jako třeba římscí císaři. Ale navždy. A nebude vládnout jen jednomu či několika národům, ale všem lidem a po všechny věky. A tento veliký král poslaný přímo od Boha se narodil v Betlémě, kde o něm nikdo nevěděl, kde mu nikdo neposkytl místo pod střechou. Ani jemu, ani jeho mámě. Ani jeho otci. Ani Kristus, ani jeho rodina, nebyli v té chvíli doma.

A ještě někdo v tu nejvzácnější chvíli v dějinách lidstva nebyl doma. Pastýři. Pásli svá stáda pod širým nebem. A právě k nim andělé promluvili. Právě jim se zjevili. Právě jim zazpívali:

- *"Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. ¹¹ Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově. ¹² Toto vám bude znamením: Naleznete děťátko v plenkách, položené do jeslí." ¹³ A hned tu bylo s andělem množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: ¹⁴ "Sláva na výsosti Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi; Bůh v nich má zalíbení."*

A oni to slyšeli. A nešli si domů lehnout. Vydali se do Betléma, aby to dítě bez domova vyhledali. Aby ho viděli na vlastní oči. Aby promluvili s jeho rodiči. Aby dosvědčili sami sobě, že anděl Páně měl pravdu. Aby dosvědčili Marii a Josefovi, že jejich narozený syn je Spasitel lidstva. Ten, skrze něhož a díky němuž se bude šířit milost a pravda, a také láska a pokoj po celém světě.

Milí bratři, milé sestry, rád bych se nyní spolu s vámi chvíli zamyslel nad tématem „domov“. Ježíš se nenarodil doma. A přece se doma narodil. Měl se narodit v Nazaretu. Ale Bůh skrze císaře Augusta a jeho pohunka Quirinia to zařídil jinak. Nakonec se Ježíš narodil ve svém pravém domově. V Betlémě. V městě Davidově. A ještě jinak: Kdekoliv by se Ježíš narodil, narodil by se doma. Protože tento svět Bůh Syn tvořil spolu s Otcem i Duchem svatým. Jeho je Nazaret i Betlém. Jeho je Řím i Praha. Jeho je Javorník i všechny ostatní obce kolem něj. Jeho je celý svět. Jeho je celý vesmír. Tady je doma! A přitom si nevynutil pozornost všech, když přicházel do svého světa. Nenarodil se v přepychovém paláci, do měkkých peřinek a voňavých polštářů. Zpívali mu jen andělé. Lidé chválu nepěli. Když pak za mnoho let visel na kříži, ani tehdy mu nezpívali. Oni spívali. Pohrdali jím.

Kdysi mi jeden můj kolega řekl: *Petře, myslím si, že bys měl farářovat v jiné církvi než v té naší, Českobratrské evangelické. Bylo by ti lépe jinde.* To mě našťvalo! Odpověděl jsem mu: *Ty mi budeš říkat, že mám odejít z této církve, do které jsem se narodil, v které slouží celá moje rodina? Ty, který ses stal členem evangelické církve teprve před pár lety? Já jsem tady doma! Tak mě laskavě nevyháněj.* Ano, někdy těmito slovy končí hádky: *Já jsem tady doma*, dupne si člověk. Zvýší hlas na někoho, kdo se do něj opírá pod jeho vlastní střechou. *Já jsem tady doma!* Pán Ježíš by si také mohl dupnout. A vyžadovat jiné zacházení. On by mohl říct: *Já jsem tady doma!* A ne že se narodí daleko od domova jeho matky, a je položený do žlabu. A ne že bude muset jednou svým učedníkům vysvětlovat, že je vlastně bezdomovcem ve světě, který před věky vytvořil.

- *Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil. (Mt 8:20)*

A ne že to dřevo, z kterého byl vyroben žlab pro dobytek, v kterém právě narozený Ježíš ležel, bude předjímat dřevo kříže, kam ho jednou pověsí. Nic z toho nikdy Ježíš neučinil. Nevynucoval si úctu. Netlačil na lidi, aby se mu klaněli, aby mu sloužili, aby mu podstrojovali, aby se předháněli, kdo mu dá víc.

A vlastně tím vytvářel pravý domov, bratři a sestry. Co je to domov? Jak vypadá skutečný domov? Je to přepychově zařízené obydlí, které si střežíme? Domov je místo, kde jsou lidé. To především. Domov je místo, kde se mají lidé rádi. Kde se lidé milují, respektují se navzájem, pomáhají si a jsou spolu rádi. Někdy tomu říkáme: *Teplo domova.* A ten domov už tehdy vytvořil narozený Ježíš, plačící ve žlabu, zabalený do hadříků. On vytvořil pravý domov! Jesle a v něm narozené dítě Boží. A kolem něj maminka a tatínek. A s nimi noví přátelé: Pastýři. Všichni tak trochu lidé bez domova. A přitom lidé, kteří v tu chvíli prožívali teplo domova. Vřelost vztahů, která se projevila v naslouchání a zvěstování, v úsměvech, ve vzájemném pokoji. Přesně to Kristus vnesl do našeho světa. Nenásilně. Nenuceně. Vždyť to se ani vynutit silou a nátlakem nedá.

Milí bratři, milé sestry, domov je všude tam, kde se děje Boží láska mezi lidmi. Domov je všude tam, kde je Kristus, Boží čistá láska mezi námi a s námi. Domov máme dnes v tomto kostele. Bez ohledu na to, jak často sem chodíme. Bez ohledu na to, zda jsme či nejsme členy tohoto sboru. A pevně věřím, že domov na vás zase čeká tam, kam se vrátíte, až tyto bohoslužby skončí. Ten pravý domov. Tedy vřelá a hluboká vztahy mezi lidmi. A uprostřed nás ten, který se kdysi v Betlémě narodil. Amen.